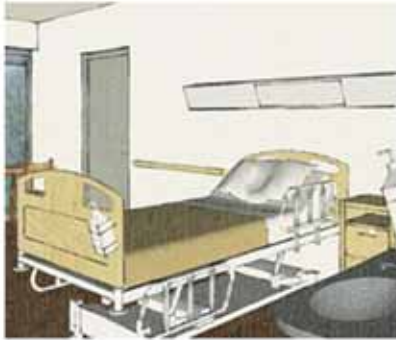

Nyckeln till ”Den goda

Verktøget viser flere ulike modeller av rum, der særskilt viktige detaljer framhøves. Som handfat med desinfektionsmedel direkt innfor dørrn. Och att patienten kan se ingången till rummet och ut genom fönstret från sängen.

Nu är det på plats, det webbaserade verktøget som ska underlätta skapandet av ”Den goda vårdavdelningen”. Med aktuell forskning som grund och flera work-shops med experter av olika slag har ett underlag tagits fram för att underlätta planering.

TEXT **INGELA STRÖM**
ILLUSTRATION **MARIA BEREZECKA**
FOTO **CAROLA BURETORP**

CENTRUM FÖR VÅRDENS arkitektur på Chalmers har tagit fram modellerna som kan anpassas till såväl befintliga byggnader som planerade. Det har skett på uppdrag av de tio landsting som samarbetar inom ramen för PTS, Program för teknisk standard, där Stockholms läns landsting ingår.

– Utgångspunkten har varit att hitta en generell avdelning där den rumsliga strukturen ska fungera för alla sammanhang även om viss utrustning kan skilja, säger Peter Fröst, professor på ”Vårdens arkitektur” på Chalmers.

Det handlar om att ge en kunskapsbas att utgå från, så att man slipper uppfinna hjulet

Peter Fröst

– Modellerna och exemplen ger inte färdiga hjul. Man kan se dem som ekrarna, som grundläggande beståndsdelar. Hur man sedan skruvar ihop dem är upp till var och en. I varje projekt måste man göra sina egna kloka val.

varje gång, säger han. Planeringen av vårdlokaler och den kunskap som behövs för det är i dag de enskilda landstingens ansvar. Ett så decentraliserat kunskapsbygge behöver ett samlat stöd.

”Den goda vårdavdelningen” illustreras med sju rum som exempel och två olika modeller av vårdenheter. För att göra en hel avdelning kombineras flera enheter utifrån olika förutsättningar.

– **EN ANLEDNING TILL** att PTS gav oss uppdraget är att man vill ha forskningsunderlag till sina beslut, säger Peter Fröst. Därför har professor Roger Ulrich deltagit i projektet. Han har skrivit forskningsrapporten och tittat på de exempel vi tagit fram.

Projektet har genomförts som en process med en mängd workshops, där representanter från alla inblandade parter deltagit – från

vårdavdelningen”

Emma Kinch

vården, fastighetsägare, arkitekter, funktionsplanerare, konsulter av olika slag med mera. Emma Kinch har varit en av Locums representanter.

– Projektet låg bra i tid för oss eftersom vi hade startat ett eget arbete med ett konceptprogram för själva vådrummet på en vårdavdelning, säger hon. I juni antog lands-tingfullmäktige en framtidsplan för hälso- och sjukvården. Den innebär ganska stora förändringar på den infrastruktur vi har i form av byggnader och andra faciliteter för sjukvård i länet. ”Den goda vårdavdelningen” är ett stöd för att göra rätt saker.

HON TYCKER ATT DET var mycket givande diskussioner i referensgrupperna.

– Som fastighetsutvecklare med bakgrund som arkitekt kunde jag främst bidra med ett fastighetsägarperspektiv. Jag lärde mig mycket om vårdfrågor. Sammantaget var det väldigt givande diskussioner när olika perspektiv möttes.

Det är viktigt att bygga generellt och flexibelt så att byggnaderna är ändamålsenliga också för andra användningar, understryker hon.

– Tittar man på en vårdavdelning i dag och jämför med hur man byggde för 20 år sedan ser det inte likadant ut. Så man kan ju gissa att det kommer att se annorlunda ut om ytterligare 20 år. Men byggnaderna ska vara desamma, så det gäller att ha ett långsiktigt perspektiv.

Det finns en omfattande forskning kring den goda vårdmiljön.

– Mycket av forskningen är gjord i USA och England och i våra nordiska grannländer, men inte så mycket i Sverige, säger Emma Kinch. Vi har tagit in den forskning som finns, och diskuterat utifrån de förhållanden vi har i Sverige. Och i olika landsting, för det skiljer en del.

EMMA KINCH hoppas att alla som arbetar med planering av vårdavdelningar får glädje av materialet i ”Den goda vårdavdelningen”.

– Där finns en bra bakgrund som ger stöd för att man ska bygga på ett visst sätt. Ta det här med enkelrum exempelvis. Det kräver ofta större ytor. Man kan hävda att det är onödigt ”lyxigt” och att det fördyrar. Men har man en bakgrund till varför man bör göra vissa lösningar så är det lättare att argumentera för dem. Och få gehör.

Hon understryker att man måste förstå att alla investeringar inte är kostnader.

– Vissa investeringar gör man för att minska kostnaderna, eller utgifterna, under hela byggnadens livscykel. Jag tror att vi måste tänka mycket mer holistiskt. Till sist handlar det om skattebetalarnas pengar även om olika kostnader går på olika konton. I vissa fall kan det vara värt att lägga mer i en initial investe-

FAKTA/VÅRDMILJÖ

Evidensbaserad forskning visar att enkelrum är överlägset flerbäddrum. Enkelrummet:

- minskar smittspridningen.
- ger patienten lugn och ro.
- gör att patienten kan tala ostört med vårdgivaren.
- ökar möjligheten till umgänge med närstående.

Studier har visat att patienter med ljusa rum som solen når, liksom utsikt mot vacker natur och trädgård, har betydligt lägre behov av smärtlindrande medicin och flera dagars kortare vårdtid.

ring för att få exempelvis lokaler som bättre stödjer en mer effektiv sjukvård och lägre driftskostnader. Eller en bättre sjukhusvistelse för patienter, eller ett mer hållbart sjukhus. ●

Vill du veta mer om PTS? På www.locum.se/locumrum finns äldre nummer av tidningen där vi skrivit om PTS: sidan 7 i nummer 3, 2011. Se också <http://pts.lj.se/web/PTS.aspx>.

Att satsa mer initialt minskar ofta kostnaderna på längre sikt. Det kan ge lägre driftskostnader och lokaler som bättre stödjer en effektiv sjukvård. Med enkelrum blir antalet patienter per ytenhet färre, men evidensbaserad forskning visar att patienterna mår så mycket bättre.

